НОВА ГРОМАДА

NEW SOCIETY

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ОРГАН ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНЬСКОЇ СОЦИЯЛ-ДЕМОКРАТІЇ В АМЕРИЦІ

ВИХОДИТЬ ЩО ТИЖНЯ В ЕДМОНТОНІ КАНАДА

Nowa Hromada

EDMONTON ALTA

KINISTINO Ave. 443

NOWA HROMADA

EDMONTON ALTA

РІК I. Ч. 1. 16 ЛЮТОГО, 1911 EDMONTON FEBRUARY 16 1911 VOL. I. No. 1

МАНІФЕСТ

ЦЕНТРАЛЬНОГО ЗАРЯДУ ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНЬСКОЇ СОЦИЯЛ-ДЕМОКРАТІЇ В КАНАДІ ДО УКРАЇНЬСКОГО РОБУЧОГО ЛЮДУ В АМЕРИЦІ!

[illegible]

Покинули-сьте Рідну Землю [illegible]

[illegible]

Покинули-сьте ... Ви [illegible]

Все то ради кусника хліба, ради кращої долі...

Та чи найшли Ви то, чого Ви шукали, задля чого Ви покинули рідну землю і все що Вам було дороге?

[illegible]

[illegible]

А чи в Америці, в Сполучених Державах і Канаді тепер інакше діє ся? Чи ту буржуазні партиї, републиканци і демократи [illegible] ... Вами [illegible], горівкою, [illegible]?

І чи в рядах буржуазії, у републиканців, де[illegible]

[illegible]

Товариші! [illegible] ... червоний прапор Социял-Демократії!

Едмонтон, [illegible] Лютого 1911. За Федерацию У. С. Д. в Канаді,

Роман Кремар, Йосиф Сенюк, Іван Гуцол, Олекса Криниківский.

СТРАШНИЙ ВИБУХ ВУЛЬКАНУ.

Як доносять найновіші телеграми страшно [illegible] філіпінські острови [illegible] через вибух вулькану. [illegible] а его наслідки страшні. [illegible] понад 2500 людий втратило своє житє.

[illegible]

Філіпінські острови належать від кількох літ до Сполучених Держав і з причини спору [illegible] з Японом, для котрого представляють [illegible] вартість.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Поручаю ласкавій увазі нашої публики свою знамениту торговлю мішаних товарів.

У мене можна дістати всячині і такі обіди.

Для продажних [illegible] і [illegible]

Хто хоче купити [illegible] нехай ласкаво [illegible], де можна добре [illegible] і [illegible] інформацию. Не забудьте при нагоді вступити!

W. FERBY
1136
KINISTINO. AVE.
EDMONTON ALTA

EDMONTONI! EDMONTONI!
EDMONTONI!
ALBERTA REAL ESTATE CO.
ОДИНОКА
Руска Канцелярия

ПРОДАЄМО ШІФКАРТИ НА ВСІ ЛІНІЇ

АСЕКУРУЄМО ВІД ОГНЮ І НА ЖИТЄ

ПОЗИЧАЄМО ГРОШІ НА ФАРМИ І ДОМИ В МІСТІ НА 8 % ПРОЦЕНТ.

ПОДАЄМО ВСЯКІ ПОРАДИ ПРАВНІ. ГОВОРИМО ПО РУСКИ! ХТО МАЄ НА НА ПРОДАЖ ЛОТИ ДОМИ АБО ФАРМИ, ПРОСИМО ПРИСЛАТИ НАМ ДОКЛАДНИЙ ОПИС, ПОДАТИ ЦІНУ І УСЛІВЯ СПЛАТИ. РУЧИМО ЗА СКОРЕ, ТОЧНЕ І СОВІСНЕ ПОЛАГОДЖЕНЄ ПОВІРЕНИХ НАМ СПРАВ

G. Krikrwsky & P. Rudyk.

ПИШІТЬ НА АДРЕС:
ALBERTA REAL ESTATE CO.
EDMONTON ALTA KINISTINO AVE.526.

Роман Брехар,

ПРОГРАМА І ТАКТИКА

СОЦИЯЛ-ДЕМОКРАТИІ В ПОЯСНЕНЯХ

I

ЧОЛОВІК І ЭГО ПОТРЕБИ

Людські потреби. Культура. [illegible] Средства жити і средства продукциі. Социялізм і комунізм.

Для підтримання свого житя уживає чоловік [illegible], одіня, оналу, мешкання і. т. д. Значить, щоби жити, мусить чоловік безнастанно заспокоювати свої житєві потреби.

Чим на высшім степени суспільного розвою стоїть чоловік чи якась суспільність, тим більше в неї потреб і ті потребі більше зложені. Чи чоловік або і цілий нарід більше або менше культурний пізнаємо в першій мірі по єго потребах.

У сучасного культурного чоловіка є тисячі потреб, без заспокоєня яких чувби ся нещасливим, а не оден і житя не хотівби. Коли глянемо позад себе в замрачену минувшість і уявимо собі наших предків, що живились сирими плодами а шукали захисту по деревах і скальних норах, то побачимо, що потреби теперішного культурного чоловіка їм навіть не снились. І нині живуть еще по менше або більше доступних країнах міліони людий, в яких тілько всіх житєвих потреб, щоби заспокоїти голод і спрагу, та захиститись від холоду або спеки, від дикого звіря або тими і найближшого приятеля. Говоримо проте про людий живучих на высокім степени культури або коротко людий культурних і про людий живучих на низькім степени культури, в ei початках [illegible] дикім стані.

Відтак за тим і людські потреби можнаби поділити на потреби культурні і потреби первісні.

Всякі річи корисні для чоловіка і маючі якусь вартість називаємо добрами. Всяке добро, в значіню економічнім, може або безпосередно заспокоювати людську потребу або лиш служити до вироблення иньших дібр.

Річи які служать безпосередно до заспокоєня людських потреб називаємо средствами до житя (means of life). Такими є хліб, мясо, взагалі їда і напитки, одіж, мешкання і. т. п.

Річи які служать до вирабу і витворювання (то є продукциі) средств до житя і иньших вартісних річий называємо средствами продукциі (means of production.) Такими є земля, фабрики, машини і. т. п.

Перше трудно попровадити докладну границю межи [illegible] нами до житя а средствами продукциі. Та сама річ може раз бути средством до житя раз средством продукциі. Рівне [illegible] призначення річи. Пшениця призначена на муку для хліба є средством до житя. Пшениця призначена на засів для випродуковання нової пшениці, є средством продукциі.

Сей поділ дібр на средства до житя і средства продукциі має свое велике значіне в теориі социялізму. Іменно социял-демократия домагає ся тілько знесеня приватної власности на средства продукциі, а полишає приватну власність на средства до житя, підчас коли комуністи домагають ся знесеня приватної власности також на средства до житя.

II

СУСПІЛЬНІСТЬ І СУСПІЛЬНА ГОСПОДАРКА

Чоловік не живе сам собою і сам для себе, але жиє в суспільности і для суспільности.

Суспільністю називаємо громаду людий, в якиx є ті самі житєві змагання і інтереси без взгляду на се чи їх безпосередні інтереси годять ся [illegible] собі противні.

У робітника, що продає свою робучу силу і у капіталіста, який [illegible] силу у него купує, є ті самі житєві змагання і інтереси. Обa стараються ся заспокоїти свої житєві потреби в спосіб як найприємніший і з як найменшим накладом труду і свідомо чи не свідомо ведуть людство до вищей щебель розвою.

Але безпосередні інтереси робітника і капіталіста не годять ся з собою.

Капіталіст для збільшеня своїх зисків, які одначе для даної суспільности пропадають, старає ся як найбільше обкроїти [illegible] яку платить за робітничу силу в формі зарібної плати, і старає ся учинити робітникови лиш стілько, щоби сей міг жити т. є. заспокоювати свої перві потреби, виходити на роботу і виховати нове покоління робучої сили.

Робітник знов, в якім проявилась свідомість, що він витворює богацтво світа своєю працею, домагає ся участи в витворених зисках і хоче зарівно з капіталістом користуватись радостями житя, розвиваючи вповні свої фізичні і духові здібности.

Тая супротивність безпосередних інтересів веде теперішну суспільність до поділу на дві ворожі класи: класу визискуваних продаючих свою робочу силу робітників, пролетарів, і класу визискуючих, купуючих робучу силу, капіталістів.

Обі сі класи, яких початкe треба віднести до початку фабричного способу продукциі, а розвиток [illegible] виріжнють ся і ведуть з собою щораз завзятійшу борбу.

Однак історично класe не суперечить істнованю суспільности як великого житєвого організму. Уважаючи суспільність за організм то є щось в роді живої істоти як перше лише звірє або чоловіка, які взяте в світа тісрать відрубний організм в значіню природнім, не можна посунутись так далеко а рачеби так коротко зрим, щоби з того порівнання органічности при міром чоловіка і органічности суспільности, випровадувати в дорозі аналогії якісь суспільні закони.

Суспільність є організмом але організмом висшим а до того так зложеним, що теперішна наука яка примірoм з великою докладностию розслідила поодинокі органа чоловіка, їх взаїмну залежність, що з великою правдоподібностию виказує наперед які наслідки можуть заістнувати для організму чоловіка з причини деяких подій званих хоробами а навіть бере ся до операциї сердця чоловіка, витинання поодиноких органів чоловіка та заступлювання їх чимсь иньшим, таже сама наука не може нині нічого певного сказати про причини суспільних подій які відбувають ся на наших очах ні про наслідки, які сі події могуть на суспільнім організмі викликати.

Причина сего лежить в тім, що наука про суспільність, яка називаєсь социольогією еще дуже молода як також в тім, що суспільних подій їх причин і наслідків не можливо досліджувати дорогою довільних експериментів так, як се робить примірoм медика на живих звірячих організмах людських трупах або тоні і на живих людях.

Однак мимо того социольогія може вже нині виказатись значними успіхами і вже нині можна сьміло сказати, що єї досліди принесуть для людства не менче користи чим принесла і приносить лікарска наука.

Кождому звісно, що кождий чоловік сам чи то в родині і разом з родиною, щоби жити то є заспокоювати свої житєві потреби, мусить працюючи здобувати средства для житя. Тую здібність чоловіка здобувати средства для житя і то такі котрі він уживає відразу як також такі які він в своїй ощадности відкладає на будучність, коли їх не так легко або зівсім не можна буде роздобути, називаємо господарностию, а саму ту чинність чоловіка господарованєм або господаркою.

Чуємо нині дуже часто, що говорить ся про господарку поодиноких людий, товариств, громад країв або держав. І дійсно, треба лиш оком глянути, щоби завважати, що нинішні громади краї і держави провадять господирку на велику скалю і чим висше якийсь край чи держава розвинені, тим більше мають галузий господарства під своїм зарядом. Новочасна держава що раз з більшою охотою старає ся забрати під свій заряд ті галузи господарства яких полишене під приватною контролею приносить школу для суспільности. Досить вказати державні желізниці, почти і телеграфи в Европі.

Чи господарка поодиноких людий, громад, чи держав добра чи зла, всеж таки бачимо, що она лідсно веде ся, має свої средства і цілі.

Але труднійшою стає ся справа, коли станемо говорити про господарку цілого людства, всеї людскої суспільности. Ту вже легко можна згубити ся в хаосі безчисленних зложених проявів, і на першій погляд здає ся, що все діє ся ту силою принадку, і що один проява не має з другою жадної звязи.

Та скоро побачимо хибність такого погляду. Неурожай збіжа в Росиї відбиває ся на цілій Европі. Брак пшениці або серої бавовни в Америці відбиває ся на цілім сьвіті. Ціла земля з своїми 1,500 міліонами жителями є одним великим господарством. Ціла людскість мусить безперестанно працювати виробляти тілько продуктів, щоб вистарчило на заспокоєне потреб всіх людий, а всякий заколот в одній части або галузи того господарства спричиняє нездорові наслідки в иньших частях і галузях.

Відкривши тую взаїмну залежність в житю суспільности цілого всесвітного людського господарства, почали люди досліджувати тайни які правлять тою господаркою то є почали слідити яка причинова звязь заходить помiж поодинокими господарчими проявами.

Наука яка займає ся досліджуванєм таких господарчих законів, называє ся політичною або суспільною економією, або наукою про суспільну господарку.

Наука сесе яка вже як раз відкриті закони пристосовувати, щоби з того вийшла як найбільша користь для суспільної господарки, називає ся наукою про політику економічну.

(Дальше Буде)

ЦІНИ ФАРМАРСЬКИХ ПРОДУКТІВ в ЕДМОНТОНІ
Дня 16, лютого:

П А Ш А:	
Сіно домашне тон	\$ 9—11
Сіно ставове	\$ 11—11
Тимотия	\$ 18—2[illegible]
Солома	\$ 4—[illegible]
Я Р И Н А:	
Картофля бушель	75 [illegible]
Бураки фунт	5 [illegible]
Цебуля	5—8 [illegible]
Капуста	5 [illegible]
З Б І Ж Е:	
ПШЕНИЦЯ Нр. 1.	79 [illegible]
ПШЕНИЦЯ Нр. 2.	76 [illegible]
ПШЕНИЦЯ Нр. 3.	73 [illegible]
ОВЕС	32—35 [illegible]
ЯЧМІНЬ	40 [illegible]
ЖИВИЙ ТОВАР:	
СВИНІ 150—200 фунтів	7½ [illegible]
СВИНІ старші	5½—6ц
ВОЛИ ситі над 1200 ф.	4½—5½
ВОЛИ 1000—1200 ф.	4½—4¾
ТЕЛИЦІ ситі над 1050 ф.	4—4[illegible]
ТЕЛИЦІ 900—1050 ф.	3½—4
КОРОВИ ситі 1100 ф.	3½—4½
КОРОВИ ніж ситі	2¾—3[illegible]
ТЕЛЯТА 125—200 ф.	4½—5½
ТЕЛЯТА 200—300 ф.	3½—4[illegible]
НАБІЛ, ДРІБ, МЯСО:	
МАСЛО домашне фунт	30ц
МАСЛО молочарняне	35 [illegible]
ЯЙЦЯ свіжі дозен	50 ц
ЯЙЦЯ сирвакові	40 ц
КУРИ справлені	18—22ц
ІНДИКИ	22 [illegible]
ГУСИ	25 ц
ВОЛОВИНА перід	7½—8½ [illegible]
ВОЛОВИНА зад	10—10½ [illegible]
ТЕЛЯТИНА	7½—8½ ц
ВЕПРОВИНА	12 ц
БАРАНИНА	12 ц

ОДИНОКА
РУСКА ТОРГОВЛЯ
МІШАНИХ ТОВАРІВ
М. КУДІНЬСКОГО
232 Kinistino ave.
ЕДМОНТОН
ДОБРІ ТОВАРИ СКОРА ОБСЛУГА І НАЙНИЗШІ ЦІНИ. НЕ НЕ ВІРИТЕ ТО ПРИЙДІТЬ І ПЕРЕКОНАЙТЕСЬ

ЧИТАЙТЕ СОЦИЯЛІСТИЧНІ ЧАСОПИСИ

ЗЕМЛЯ І ВОЛЯ
орган української социял-демократиі В Галичині
Виходить що тижня.
Передплата 2 дол. на рік
Адреса: Земля і Воля ул. Собіского ч. 3 Lemberg, Austria

РОБОЧИЙ НАРОД
орган укр. соц. демокр в Канаді і Злучених Державах.
Виходить 3 рази в місяць
Передплата \$1.50 на рік
Адреса: Robučkyj Narod P.O. Box 3542. St. B. WINNIPEG, MAN.

WESTERN CLARION
Виходить що тижня.
Предплата \$1 річно.
Адрес: Western Clarion 165 Hastings St. Vancouver B. C.

З Австрії.

З Австрії лише нові міністерство з [illegible]. Вчера за [illegible] міністром на чолі кабінету.

Австрия має від 15-ти літ [illegible] свої внутрішні клопоти [illegible] міністерств, [illegible] то друга партия на міністеріальну теку [illegible] правительства з тим [illegible] державне колесо крутить ся [illegible] господарки банкрота.

Нове міністерство [illegible] тим, що в нім єсть два [illegible] [illegible] др. Вайскірхнер міністер торговлі, партії [illegible] і проф. Гломбінський, міністер зелізниць з Коли Польского. Решта свої бюрократа які, [illegible] будуть волїли [illegible] [illegible] чи самим пійти ся до дизмісії.

Ну і Гломбінський, який ще 6 літ тому [illegible] ві львівських [illegible] устроював [illegible] погоди по Львові [illegible] свій „Ідеали", дочекав ся [illegible] своїх мрій, [illegible] міністром. Гей, гей! Нема то як в нещасній Австрії. Професор університету, який [illegible] не вкладає, але за се бере дві пенсії, політик якого вся політична мудрість в ненависти проти Українців, який з моральним [illegible] всіх кровавих маскар і насильств [illegible] на українських студентах, він там нині міністром! І дочекав ся тепер [illegible] міністерськими голками!

А бідному Яна Станіславського знов „вирихтували". Не дістав навіть петельки від ордеру. Бачиш тепер Яку наш тобі хитрий Стаську [illegible] до Коли Польского? Сядь тепер і плач а то [illegible] собі слова [illegible] [illegible]: Miales chamie złoty róg... Pozostal ci jeno sznur"...

КОНЕЦЬ ПРОЦЕСТ АЛЬБЕРТИ з СІНІЄРОМ

Дня 3 го [illegible] Найвисший Суд в Льондон [illegible] рішив [illegible] спір Альберти з С. П. Р. [illegible] сінієрскої компанії.

І Сінієр не може [illegible] в гору підносити ся справу вигравши і таки [illegible] не буде платити.

Всі [illegible] будуть [illegible] фармері [illegible] [illegible] собі вілька 20 літ [illegible] без податку і росте в гору.

От в чім [illegible] Канаді [illegible] компаніями. Історія сего спору дуже цікава і лучить ся з історією [illegible] господарки [illegible] ві та [illegible] [illegible] землями в Канаді.

Ми до сеї справи ще повернемо і роскажемо читачам в [illegible] Сінієр і другі компанії [illegible] землю [illegible] і [illegible] в Канаді.

Тепер скажемо тілько про наслідки Льондонського вироку.

Першим наслідком буде [illegible] се, що Альберта [illegible] безповоротно мілїони долярів які їй належать ся від Сінієра як такса на землі.

Другим наслідком є [illegible] сінієрских земель.

Як лиш прийшла телеграма про вирок [illegible] суду, [illegible] ціни на сінієрські землі і в той [illegible] податок який би мав принести [illegible] провінції, на будову мостів, доріг і років [illegible] сінієр в свої кишені; бо ті що будуть від [illegible] купувати землю, будуть [illegible] тепер дорожше платити.

А платити буде розумієсь фармер, той самий фармер на котрого плечах лежать тепер всі драчки на дороги мости і рови.

21 міль [illegible] [illegible] від [illegible] [illegible] [illegible] на 16 [illegible] [illegible] в [illegible].

Тухи [illegible] тепер [illegible] [illegible] [illegible]. Його роду [illegible].

Коли [illegible] так тота [illegible] були [illegible] по [illegible] на сінієрській [illegible] був [illegible] і [illegible] в [illegible].

Коли ж прийшлось фармерів [illegible] земля і сінієрська [illegible] в гору. Сінієр [illegible] собі платити за землю [illegible] фармер свій оброблений і [illegible] господар.

Фармер [illegible] мусів працювати [illegible] фарму, а до [illegible] [illegible] мости дороги і [illegible] Сінієр не дочекає і [illegible] [illegible] землю так як фармер або і [illegible].

[illegible] є, що фармер тамтому вертїть чим [illegible] до всі [illegible] [illegible] дороги і мости. [illegible] политики на дороги і мости платив лиш фармер хоч ті дороги [illegible] так само і попри сінієрскі фарми, і [illegible] [illegible].

Скрізь в [illegible] світі є такі права, що чи [illegible] ся якісь рови для осушення чи будуть ся якісь дороги, то кошта розкладає ся на всіх інтересованих які з того відносуть користь, без огляду на се чи они [illegible] дороги хочуть чи ні.

А в Канаді все на [illegible] бо ту маємо [illegible] правительство,, раз ліберальне другий раз консервативне але за кождим разом мудре!...

ПЕНСИЯ ДЛЯ ВИГНАНОГО КОРОЛЯ

Дуже часто доводить ся чути про жорстокість і безсердечність революцийних елементів.

Монархічна і буржуазна пре[illegible] [illegible] вичитує, що [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], але ще [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] в революції. Ось доносить „[illegible] [illegible] [illegible]", що [illegible] революційне правительство ухвалило платити [illegible] і [illegible] португальському королеви Мануїлови [illegible] пенсію в сумі 6.000 долярів. „Жорстокі" і „[illegible]" португальські революционери [illegible], що бідний чоловік, котрий [illegible] не [illegible], що судьба зробила єго королем, за [illegible] жити [illegible] в достатку по [illegible] струченю з трону не [illegible] [illegible] свое жите і [illegible] удержати свою родину.

Так роблять [illegible] революционери з своїм королем.

А що роблять [illegible] капіталісти з робітниками, з [illegible] на них [illegible], коли він [illegible] або [illegible]? Марш на улицю і гинь як собака!...

З Піс Рівер Кроссінг доносить телеграма, що там вибухла пошесть [illegible] віспи. Сорок пять Індиян умерло в короткім часі на сю страшну для них хоробу, а решта порозбігала ся на всі сторони.

Віспа, яку колись [illegible] винайдено способів [illegible] була страшною карою [illegible] колори і для [illegible] [illegible], [illegible] переселять Европейці дуже [illegible]. Але [illegible] страшна сила показує [illegible] [illegible] на тих племенах, яких [illegible] не [illegible] [illegible] культура. Завлечена [illegible] людьми з Европи до Америки віспа головно причинила ся до знищення [illegible] Індиян, бо [illegible] [illegible] ся між ними, то [illegible] [illegible] всіх безпощадно, нищить цілі племена.

Підводні кабелі. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] 44,000 тон реєстру і [illegible] скорості 21 узлів на годину.

То дуже не [illegible] ся Гамбурско-Американській Лінії і она зачала будувати ще більший пароплав, о 50,000 тонами реєстру і 23 узлами скорости.

Тепер знов доносять що англійска лінія Кунард заключила контракт на будову пароплава також о [illegible] „лиш" 50.000 тон реєстру, але зато о скорости 23 узлів на годину.

Виглядає так, начеб ціла Европа хотіла перепровадитись до Америки.

ПИШІТЬ НОВУ ГРОМАДУ; ПЕРЕДАВАЙТЕ ЇЇ З РУК ДО РУК ВІД ХАТИ ДО ХАТИ! ТОВАРИШІ! ВІД ВАС ЗАЛЕЖИТЬ, ЩОБИ ОНА НА ДРУГИЙ РІК СТАЛА ДИЕВНИКОМ!

Р. Я.

Майнерський марш.

Гей віє вітер з Скелистих гір,
Гей віє вітер з Скельних гір,
Гей молод майнер гори скали розбивав
Гей там по борах у Бісі.
День му без сонця ніч без зір(2)
Гей молод майнер гори скали розбивав
Гей там по борах у Бісі
Гей там у горах у Бісі (2)
Гей товариші чи ви [illegible] (3)
Гей нема того Івана...
Гей що скала го вбивала...
Гей нема того Кирила...
Гей що гора го вбивала...
Гей нема того Ілії...
Гей що ся газом [illegible]
Гей ся валили ба гори
То [illegible] Федора
То [illegible] [illegible] [illegible] горить
Гей то майнери з майни [illegible]
Гей молод майнера несуть
Гей принесли го до хати
Гей став [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Гей товариші [illegible]
Гей [illegible] [illegible] [illegible]
Гей [illegible] [illegible] в край старий
Другий з Альберту на фарми
Гей там родина в краю є
Гей [illegible] вона то знає
Що молод майнер конає.
Гей там на фармі [illegible] [illegible]
Гей білі ручника плете
Гей найже вона то знає
Що молод майнер вмирає
Гей найже знає на певно
Що молод майнер повергне.

КАРЛЬ МАРКС.

Пятого мая 1818 р. в Тревірі старім німецкім місті серед памятників римскої цивілізації і сьвіжих слідів француської революції, що прочистила надрейньску провінцию з середновічного бруду, народив ся жидівскій родині хлопець: Карль Маркс. Лиш чотири роки минуло було від тоді як надрейньску провінцию забрали Прусы; нові пани спішились, на услугах „Сьвятого Союза", заступити дух поганьско-француский духом християньско-німецким. Поганин Француз проголосив рівні права всіх людий в прилученій надрейньскій зняв з Жидів клятву тисячлітного переслїдування і гноблення зробив їх горожанами і людьми. Християньско німецкий дух „Сьвятого Союза" прокляв поганьско-французкий дух рівности і домагався відновлення старої клятви.

Незадовго по народженю хлопця видано указ після якого Жидам не було иньшого виходу, як лиш приняти хрещене або утратити усі урядові становиска і чинности.

Батько Маркса, славний жидівский адвокат окружного суду, уляг конечности і з цілою родиною принял христову віру.

[illegible] літ пізнійше [illegible] [illegible] [illegible] на се [illegible] в своїй брошурі про жидівске питане. І після его жите було відповідно і [illegible].

„Батько Маркса" пише Марксова дочка, був чоловік [illegible] талантом і відносно до релігії науки і штуки був наскрізь пересяклий француськими думками [illegible] столїтя; его мати походила з угорских жидів, які осїли в Голяндії в [illegible] столїтю. Між першими его приятелями і товаришами була Jenny пізнійше его жінка і Edgar von Westphalen. Іх батько защепив в Маркса любов до романтичної школи і коли его батько читав єму Вольтера і Расіна, то Westphalen читав Гомера і Шекспіра. Ті [illegible] ся єго улюбленими авторами. Товариші в школі любили але і боялися его—любили, бо він все був готовий на [illegible] жарти, а боялися, бо він писав дотепні, сатиричні поезиї і виставляв на сьміх своїх ворогів. Перейшовши шкільний курс, вступив на університет перше в Бонн, а потім в Берлині, де через якийсь час студіював право, щоб вдоволити батька, а історію і фільософію щоб вдоволити себе."

В році 1842 він задумав старати ся о лекторат фільософії в університеті в Бонн, але его тодішний приятель Бруно Бауер, котрий був там приватним лектором і не мав спокою з властями, відрадив єму. І дійсно, в наслідок переслїдувань, які мусів зносити Бруно Бауер в протягу року, Маркс покинув той план.

Тимчасом отворилось корисніще поле для молодого Маркса—поле практичної роботи. В час опозиції і вираженю лібералних сентиментів Кампгаузена і Ганземана, [illegible] надрейньскі буржуї надзвичайний талант у сего 24 літного молодця і старали ся війти з ним в зносини. В осени 1842 они заложили газету „Rheinische Zeitung", і взяли Маркса за редактора.

Будучи редактором він вів [illegible] боротьбу з цензурою, яка ще була тут в Німеччині в моді [illegible] пише Енгельс, "цензура не могла дати собі ради з „Rheinische Zeitung." Велика злїбність Маркса [illegible] і [illegible] людий давалась чути. Цензори пропускали багато сторінок, які [illegible] подобали ся в Берліні; они діставали упімнене за упімненем. Вкінци коли цензор за цензором змінял ся, небезпечна часопись мусїла переходити через подвійну цензуру, а то через цензора місцевого а потім ще через цензуру урядового провінциального. Але [illegible] не так легко [illegible] [illegible] як хотілї. Вкінци, рад, не могучи порадити собі інакше, ужили і в марті 1843 р. заборонив „Rheinische Zeitung."

Маркс, оженивши ся з товаришкою свого дитиньства Jenny von Westphalen' сестрою пізнійшого реакцийного прусского міністра а братовою [illegible], християньского демагога, Фльоренкорта, замешкав в Парижи, де разом з Арнольдом Руґе видавав „Deutsch-Franzoesische Jahrbuecher."

Его писаня з тих часів вказують дуже ясно що він вже покинув дорогу метафізичної фільософії, котра не є нічо иньшого як обявлене перебране в нову одежу; а зійшов на твердий грунт оцїнки фактів, що довело его до соціалізму. Він покінчив з фільософію Гегеля. Він тепер розвів і [illegible] Маркса приму до того що, є знане нам як его доктріна і що знайшло влучне, перфектне виложене в „Капіталі."

(Дальше буде)